Місячний Економічний Моніторинг України

№11 (205), листопад 2017 року

Резюме

Тема місяця: Інвестиційний клімат

Політика: Україна піднялася на чотири позиції у рейтингу Світового банку «Doing Business» 2018 report року. Тепер вона посідає 76 місце серед 190 країн, представлених у цьому рейтингу.

Реальний сектор: Промислове виробництво у вересні знизилось на 0,3% дпр через падіння виробництва вугілля на понад 24% дпр та скорочення виробництва електроенергії на 4% дпр.

Енергетичний сектор: Україна просувається з реформою ринку електроенергії.

Транспорт: Міністерство інфраструктури нарешті отримало дозвіл Державної регуляторної служби підвищити тарифи на залізничні вантажні перевезення на 15%.

Сільське господарство: У січні-вересня сільськогосподарське виробництво знизилося на 0,7% дпр через зменшення продукції рослинництва на 0,8% дпр та продукції тваринництва на 0,6% дпр.

Зовнішній сектор: Притік капіталу по фінансовому рахунку платіжного балансу зріс до 1,6 млрд дол. США у вересні, оскільки державний сектор залучив 1,4 млрд дол США у рамках випуску єврооблігацій.

Фіскальна політика: У вересні темпи приросту доходів Зведеного бюджету сповільнились до 23,4% дпр (з 31,4% дпр у серпні) через зниження неподаткових надходжень на 12,7% дпр.

Соціальна політика: Уряд збільшив видатки на фінансування житлово-комунальних субсидій.

Ринок праці: Підвищення мінімальної заробітної плати допомогло знизити диференціацію заробітних плат між регіонами.

Монетарна політика: Споживча інфляція сповільнилась до 14,6% дпр у жовтні, що відображало високу статистичну базу.

Обмінний курс: Обмінний курс гривні до долара США дещо ослаб у жовтні і наблизився до 27 грн за дол. США.

Державний борг: у січні-вересні 2017 року державний борг зріс на 8,5% в еквіваленті дол. США або на 5,9% у гривневому еквіваленті.

Тема місяця: Інвестиційний клімат

Потрібні реформи для поліпшення інвестиційного клімату

Олександра Бетлій

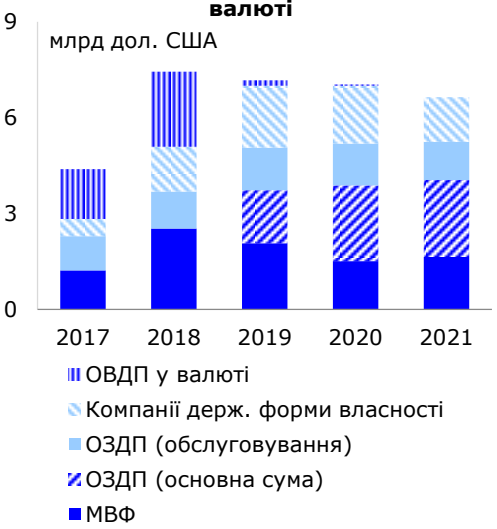
Україна навряд чи отримає ще один транш позики МВФ у 2017 році: заплановані терміни надання двох траншів вже було пропущено. Наступний транш можливо надійде в першому кварталі 2018 року, якщо уряд і парламент виконають свої зобов'язання. Водночас Європейський Союз не надав черговий транш допомоги в рамках макрофінансової допомоги MFA III. Ці затримки пояснено повільним прогресом у впровадженні кількох реформ, які було обіцяно у програмі МВФ та MFA III. Це може знизити інвестиційну привабливість України.

Тісна співпраця з міжнародними донорами потрібна для майбутнього економічного відновлення та зростання України через кілька причин. По-перше, їх підтримка показує приватним інвесторам, що реформи тривають і, найімовірніше, продовжаться.

По-друге, міжнародні донори чинять додатковий тиск на уряд та парламент впроваджувати реформи, оскільки ті стикаються із політичною опозицією. Ряд важливих законодавчих змін було ухвалено протягом останніх років, оскільки вони були підтримані міжнародними організаціями через технічну допомогу та/або включення відповідних умов до фінансової підтримки. Це стосується заходів із фіскальної консолідації, створення актикорупційних інститутів, реформа технічного регулювання, освітня та медична реформи.

По-третє, міжнародні резерви в кінці жовтня досягли 18,7 млрд дол. США, що більше, ніж у 2014-2015 роках, але може бути все ще недостатнім для фінансування потенційного відтоку капіталу, особливо з огляду на майбутні боргові платежі України. За оцінками НБУ, погашення та обслуговування державного та квазі-державного боргу, номінованого в іноземній валюті, становить 8,2 млрд дол США та 7,8 млрд дол. США. Отже, притік допомоги від міжнародних донорів допоможе Україні втримати резерви на адекватному рівні.

Погашення та обслуговування державного та квазі-державного боргу, номінованого в іноземній валюті

Джерело: Інфляційний звіт НБУ, жовтнь 2017 р.

Нещодавно реформи сповільнились із незначним прогресом в таких сферах як захист прав власності та судова реформа. Водночас поліпшення в цих сферах є ключовими для сприяння як внутрішнім, так і зовнішнім інвестиціям.

Нові антикорупційні інституту – важлива частина судової реформи. Національне антикорупційне бюро (НАБУ), Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру було створено у 2015 році, але досі було досягнуто дуже обмеженого успіху у боротьбі із корупцією. НАБУ зміг забезпечити кілька звинувачень, оскільки розпочаті за його зверненням судові справи часто стикаються із суттєвими затримками. Для забезпечення швидшого і професійнішого судового розгляду місцевими експертами було запропоновано створити спеціальний Антикорупційний суд. Водночас НАЗК зібрав кілька мільйонів електронних декларацій про доходи і статки, але поки що майже нічого не зробив з величезним масивом даних. Не було запроваджено автоматичну перевірку е-декларацій на наявність неузгодженостей, що є однією з ключових умов для надання траншу за MFA III.

Реформа ринку землі може сприяти стрімкому збільшенню інвестицій у сільському господарстві. За оцінками Світового банку ліквідація мораторію на продаж сільськогосподарської землі може стимулювати додаткові 1,5% економічного зростання щороку. Однак уряд все ще не ухвалив модель ринку землі, а тому залишається незрозумілим, коли і як власники сільськогосподарської землі зможуть офіційно продати свої ділянки. Поки що мораторій призводить до втрат власників землі, неофіційної передачі землі, неефективного використання землі та зловживань. Впровадження реформи ринку землі передбачено у програмі МВФ.

Оголошена приватизація може стати ще одним інструментом залучення ПІІ, якщо уряд забезпечить прозорі аукціони. Парламент ухвалив в першому читанні законопроект про приватизацію, що передбачає «триаж» державних підприємств (ДП). Їх буде розділено на три групи: ДП, які залишаться в державні власності, ДП до приватизації, та ті, які буде ліквідовано. Поліпшення корпоративного управління на ДП, які залишаться, також передбачено в програмі МВФ. Проект Державного бюджету на 2018 рік пеердбачає надходження від приватизації у 22 млрд грн, що буде реалістичним лише, якщо уряд нарешті продасть кілька великих підприємств (наприклад, ОПП та Центренерго). Поліпшення законодавства про концесії та державно-приватне партнерство (ДПП) також сприятимуть ПІІ.

Україні потрібно, щоб реальний ВВП зростав принаймні на 5%, щоб наздоганяти рівень економічного розвитку сусідів. Одна із передумов для цього полягає у поліпшенні інвестиційного клімату для зовнішніх та для внутрішніх інвесторів. Інші опції є обмеженими через брак фіскального простору та застарілі основні фонди. Поліпшення інвестиційного клімату потребує прогресу в захисті прав власності та вирішенні комерційних сперечок. Приватизація, реформа ринку землі та поліпшення законодавства про концесії та ДПП є необхідними для притоку ПІІ. Міжнародні донори можуть надалі підтримувати економічне зростання через хороші поради, обмін знаннями та фінансову допомогу.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Україна покращила позиції у рейтингу Ведення бізнесу

Ведення бізнесу. Україна піднялася на чотири позиції у рейтингу Світового банку «Doing Business» 2018 report року. Тепер вона посідає 76 місце серед 190 країн, представлених у цьому рейтингу. Найбільше зростання відбулося у сфері отримання дозволів на будівництво через зменшення вартості цих дозволів. Також було зафіксовано помітне зростання позицій України за показником адміністрування податків завдяки зниженню ставки єдиного соціального внеску. Водночас позиції України за деякими індикаторами знизились, зокрема за легкістю реєстрації бізнесу та захистом міноритарних акціонерів.

Крим. У жовтні російська окупаційна влада Криму звільнила з ув'язнення Ільмі Умерова та Ахтема Чийгоза, заступників голови кримськотатарського представницького органу Меджлісу. Їх звільнення вдалося досягти завдяки посередництву влади Туреччини. Суд окупованого Росією Криму засудив Ахтема Чийгоза до восьми років ув'язнення за організацію акцій протесту. Ільмі Умерова було засуджено до двох років ув'язнення за відкриту підтримку територіальної цілісності України. Обидва колишні політв'язні повернулися до Києва через Туреччину. На початку листопада Меджліс заявив, що 57 осіб залишаються політичними в'язнями в окупованому Криму.

Війна на Донбасі. У жовтні тривав збройний конфлікт на Сході України. Об'єднані російсько-сепаратистські сили неодноразово порушували режим припинення вогню, установлений згідно з попередніми домовленостями, та здійснювали напади як на українських військових, так і на місця проживання цивільних громадян. 11 військовослужбовців Збройних Сил України були вбиті під час війни у вересні, а 49 військовослужбовців отримали поранення.

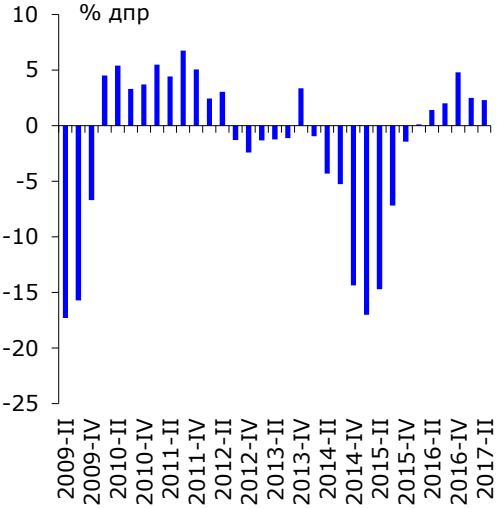
Поза межами зони АТО також відбулося загострення ситуації. У жовтні недалеко від Києва на ветерана АТО Аміну Окуєво було здійснено збройний напад, в результаті якого вона загинула, а її чоловіка Адама Осмаєва, який також є ветераном АТО, було поранено (у червні вони зазнали терористичного нападу в Києві, який, однак, не був успішним).

Реформа охорони здоров'я. Після тривалих дебатів Верховна Рада схвалила важливий закон про реформу системи охорони здоров'я. Цей закон змінює принципи фінансування системи охорони здоров'я: замість фінансування інфраструктури вводиться оплата за надані медичні послуги. Реформа має початись з первинного рівня. Крім цього, пацієнти отримали право обирати лікарів первинної медичної допомоги, оплата праці яких нараховуватиметься залежно від кількості пацієнтів. Законом передбачається створення Національної служби здоров'я, яка укладатиме договори із закладами охорони здоров'я та сплачуватиме їм за надані медичні послуги. Тарифи на оплату медичних послуг, що надаються на вторинному та третинному рівнях системи охорони здоров'я, будуть розроблені та затверджені у 2018-2019 роках. Закон також передбачає запровадження гарантованого державою пакету медичних послуг. Водночас депутати відхилили пропозицію Кабінету Міністрів щодо впровадження співфінансування медичних послуг, не включених до державного гарантованого пакету. Через це стійкість нового фінансування системи охорони здоров'я перебуває під сумнівом. Президент ще не підписав цей закон.

Територіальні вибори. 29 жовтня 2017 року відбулися перші вибори у 201 новій об'єднаній територіальній громаді України. Громадські спостерігачі не зафіксували суттєвих порушень, які могли б вплинути на результати виборів, хоча були повідомлення про незначні порушення на виборчих дільницях. Наступні

Населення (без Криму): 42,6 млн.
Промислове виробництво/ВДВ: 23%
Сільськогосподарське виробництво/ВДВ: 14%
Інвестиції/ВВП: 14%
Експорт: ЄС 32%, Азія – 35%, Росія 9%
Імпорт: ЄС 37%, Азія – 20%, Росія 13%

Динаміка реального ВВП

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

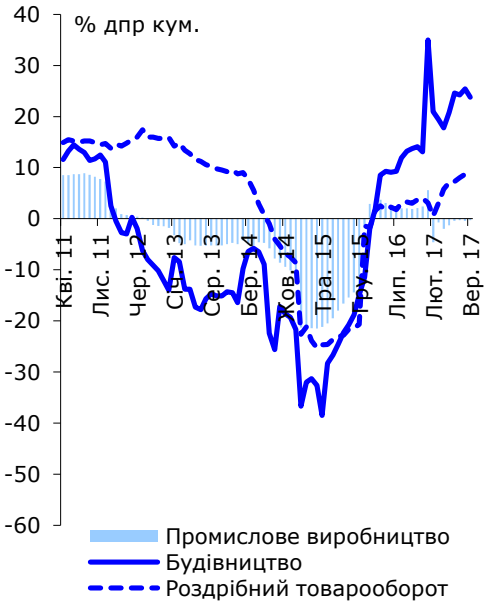
територіальні вибори відбудуться у грудні цього року. За даними Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, після виборів, проведених у жовтні та грудні, в Україні налічуватиметься 665 об'єднаних територіальних громад.

Реальний сектор: Відновлення триває

Галузеві тенденції. Промислове виробництво у вересні знизилось на 0,3% дпр через падіння видобування вугілля на понад 24% та скорочення виробництва електроенергії на понад 4% дпр. Це відображає подальший вплив від зупинки економічних зв'язків із окупованою частиною Донбасу. Переробна промисловість зросла на 1,2% дпр. Завдяки відновленню роботи кількома підприємствами хімічна промисловість зросла на 33,4% дпр. Металургія зросла на 2,2% дпр через вищий попит і відновлення роботи одним металургійним підприємством. Високий приріст будівництва (на 10,2% дпр) підтримав добування і виробництво будівельних матеріалів. Машинобудування скоротилось на 0,3% дпр через тимчасове падіння виробництва електронного та оптичного обладнання. Водночас виробництво локомотивів та вагонів подвоїлось. Харчова промисловість впала на 3,3% дпр частково через пізніший збір врожаю соняшника та цукрових буряків.

Роздрібна торгівля зросла на 8,1% дпр через вищий наявний доход домогосподарств.

Тенденції реального сектору

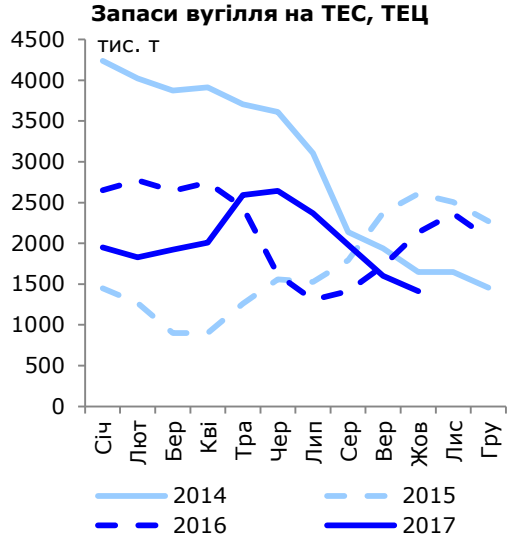
Примітка: з квітня 2014 р. дані не включають Крим

Енергетика: Україна просувається з реформою ринку електроенергії

Електроенергія. «Енергоринок», національний оператор оптового ринку електроенергії в Україні, створив новий філіал «Оператор ринку» для продажу електроенергії на ринку «на добу вперед» та внутрішньодобовому ринку. Очікують, що пізніше цей філіал буде трансформовано Кабінетом Міністрів в акціонерне товариство зі 100% власністю держави без можливості його приватизації. Ринок електроенергії «на добу вперед» та внутрішньодобовий ринок створено відповідно до нової моделі ринку електроенергії, запровадженої законом «Про ринок електричної енергії» (набув чинності у червні 2017 року).

Тарифи. Кабінет Міністрів знизив ціну на газ для опалення та гарячого водопостачання для бюджетних установ на 22% до 6177,5 грн за тисячу кубометрів. Цей газ постачається в рамках спеціальних обов'язків (для забезпечення загальносуспільних інтересів), за якими «Нафтогаз» продає газ за зниженими цінами посередникам, які потім продають його бюджетним установам. Це дозволить зменшити розбіжність між ціною газу, яку платить посередник, та вартістю газу, закладеною в тарифі на опалення. Наприклад, для «Київенерго» ця різниця складала 2967 грн за тисячу кубометрів газу та щоденних збитках в 1,2 млн грн.

Запаси вугілля на ТЕС, ТЕЦ

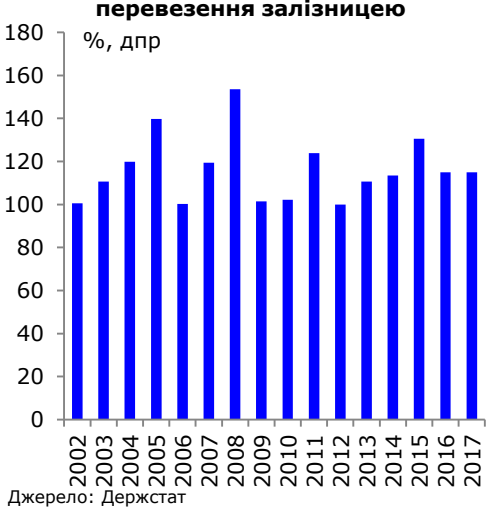

Джерело: Міністерство енергетики, Укренерго

Транспорт: Підвищено тарифи на залізничні вантажні перевезення

Залізниця. 20 жовтня Міністерство інфраструктури нарешті отримало дозвіл Державної регуляторної служби (ДРС) підвищити тарифи на залізничні вантажні перевезення на 15%. В лютому та на початку жовтня ДРС не погодилась із запропонованим Міністерством підвищенням тарифів на відповідно 25% та 22,5%. ДРС зазначала, що монопольне становище державної залізничної компанії «Укрзалізниця» та відсутність незалежного регулятора на ринку вимагають додаткового аналізу даних «Укрзалізниці» та відкритої дискусії з бізнес-клієнтами. «Укрзалізниця» планує витратити додаткові кошти на модернізацію рухомого складу.

Індекс тарифів на вантажні перевезення залізницею

Джерело: Держстат

Сільське господарство: Збільшено державну підтримку на 2018 рік

Виробництво. У січні-вересні сільськогосподарське виробництво знизилося на 0,7% дпр через зменшенню продукції рослинництва на 0,8% дпр та продукції тваринництва на 0,6% дпр. Виробництво

молока скоротилося на 0,8% дпр, незважаючи на вищу продуктивність. Виробництво яєць збільшилось на 1,6% дпр через стабільний попит.

З 1 жовтня врожай зерна та насіння соняшнику зменшився відповідно на 5,3% дпр та на 4,2% дпр через несприятливі погодні умови. Врожай картоплі збільшився на 2,1% дпр.

Торгівля. За перші дев'ять місяців 2017 року експорт українських сільськогосподарських та харчових продуктів збільшився на 24% дпр до 13 млрд. дол. США. Що становило 41,7% загального експорту України. Експорт зерна збільшився на 21% дпр завдяки вищому продажу кукурудзи (18% експорту сільськогосподарської продукції), суміші пшениці та пшениці (14,5%). Експорт олій та жирів збільшився на 27% дпр. Експорт продовольства збільшився на 25% дпр до 410 млн дол. США. Імпорт сільськогосподарської продукції зріс на 6,0% дпр до 3 млрд дол. США.

У січні-вересні експорт меду досяг рекордного рівня 46,2 тис. т, або 86,9 млн дол. США. Основними імпортерами українського меду є США, Німеччина та Польща. Експорт меду вже у першому кварталі перевищив річну безмитну квоту на ввезення українського меду до ЄС.

Політика. 4 жовтня Кабінет Міністрів збільшив фінансування державної підтримки розвитку хмелярства, посадки молодих садів, виноградників та ягідників на 224 млн грн до 299 млн грн. Це дозволить Уряду покрити кредиторську заборгованість за цією програмою. Решту - 67,5 млн грн - буде спрямовано на підтримку нових посаджень садів, виноградників та ягідників, а також на розвиток галузевої інфраструктури. Водночас Кабінет Міністрів скоротив фінансування програми "Фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників".

Максим Мартинюк, заступник Міністра Міністерства аграрної політики і продовольства (МАПП), оголосив про попередній розподіл державної підтримки сільського господарства у 2018 році на суму 6,3 млрд грн. На дотації виробникам виділено - 2 млрд грн, що на 50% нижче, ніж було асигновано на 2017 рік. 1 млрд грн буде спрямовано на часткову компенсацію придбання української сільськогосподарської техніки. Підтримка галузі тваринництва планується на рівні 2 млрд грн. Уряд також планує запуск двох нових програм підтримки: підтримка фермерства та сільськогосподарської кооперації (1 млрд грн) та вдосконалення генетики в тваринництві (300 млн грн). Поки що триває робота над формуванням процедур використання коштів. Суми, виділені на фінансування програм державної підтримки, можуть бути змінені під час бюджетного процесу.

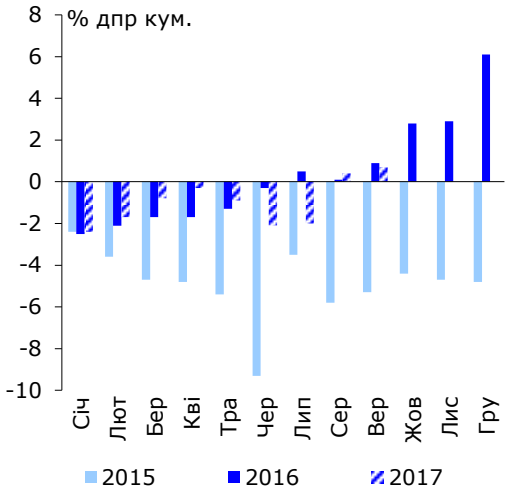
Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку сягнув 1,0 млрд дол. США у вересні

Поточний рахунок. Дефіцит поточного рахунку сягнув 1,0 млрд дол. США у вересні. Чисті виплати інвестиційних доходів зросли до 0,99 млрд дол. США включно із виплатою купону на суму 505 млн дол. США за Єврооблігаціями випущеними в 2015 році. Чисті грошові перекази в Україну дещо впали до 0,66 млрд дол, а профіцит торгівлі послугами становив пристойні 0,22 млрд дол. США. Дефіцит торгівлі товарами дещо зріс до 0,89 млрд дол. США.

Експорт товарів зріс на 18% дпр у вересні. Експорт сільськогосподарських продуктів збільшився на 23% дпр, оскільки зростали експортні ціни на зернові та зростали обсяги незернового експорту. Експорт металургійної продукції зріс на 8% дпр у доларовому виразі, оскільки ціни на сталь залишались суттєво вищими, ніж у 2016 році. Обмеження на прохід суден стримували експорт сталі з портів Азовського моря.

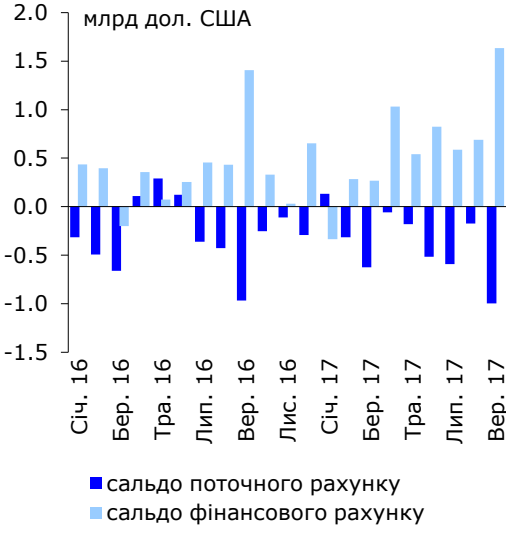
Імпорт товарів зріс на 21% дпр у вересні. Імпорт мінеральних продуктів зріс на 40% дпр через зростання цін на нафту та стабільно високий імпорт вугілля. Імпорт машин та обладнання зріс на 30% дпр частково через різке зростання імпорту

Сільськогосподарське виробництво

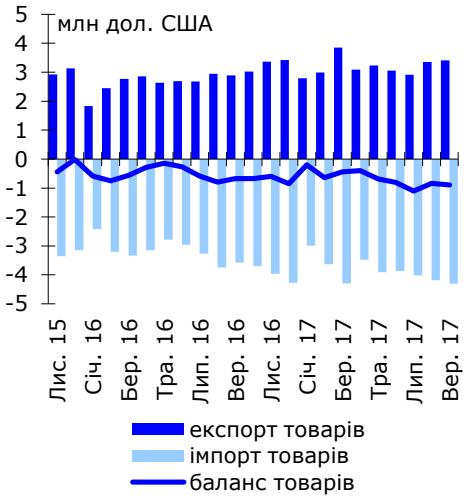
Джерело: Держстат

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

Зовнішня торгівля товарами

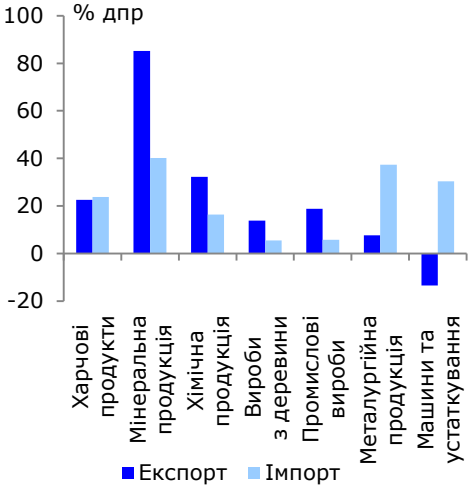

Джерело: попередні оцінки НБУ

автомобілів. Імпорт інших товарів (без неформальної торгівлі) зріс на 19% дпр насамперед через значний споживчий попит.

Фінансовий рахунок. Притік капіталу по фінансовому рахунку платіжного балансу зріс до 1,6 млрд дол. США у вересні. Державний сектор залучив 1,4 млрд дол США у рамках випуску єврооблігацій. Банки отримали ПІІ на 31 млн дол. США та збільшили чисті зовнішні депозити на 190 млн дол. США. Загалом банки прозвітували про відтік капіталу на 159 млн дол. США. Підприємства реального сектору залучили 149 млн дол. США чистих ПІІ у вересні зокрема через приватизацію. Надходження капіталу за торговими кредитами та іншим видами боргу становили 177 млн дол. США. Зростання очікувань по знеціненню гривні призвели до падіння надходжень готівкової іноземної валюти до банків до 167 млн дол. США.

Торгівля товарами у вересні 2017 р.

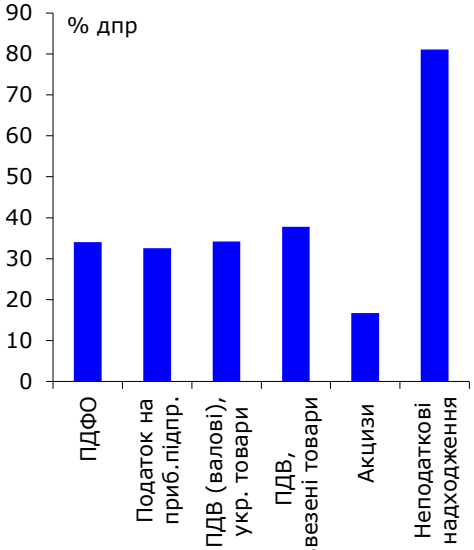

Джерело: попередні оцінки НБУ

Фіскальна політика: Сповільнення приросту доходів

У вересні темпи приросту доходів Зведеного бюджету сповільнились до 23,4% дпр (з 31,4% дпр у серпні) через зниження неподаткових надходжень на 12,7% дпр. Податкові надходження зросли на 31,1% дпр через високе зростання доходів від ПДВ. Чисті надходження від ПДВ були підтримані зростанням валових доходів від ПДВ на 38,7% дпр на фоні невеликого зростання відшкодування ПДВ на 3,9% дпр. Як і раніше, доходи від ПДФО зростали на понад33% через суттєве зростання заробітної плати.

Зростання доходів Зведеного бюджету у січні-вересні і 2017 року

Джерело: звіти Державного казначейства

Сукупне зростання доходів Зведеного бюджету за дев'ять місяців року залишилось високим у 41,1% дпр. Збільшення внутрішнього попиту стимулювало зростання доходів від ПДВ та ППП на близько 33% дпр. Високе зростання заробітної плати призвело до приросту доходів від ПДФО на 34,0% дпр. Доходи від акцизу зросли на 16,7% дпр, ймовірно, через вищі ставки на фоні стабільного попиту. Неподаткові надходження зросли на 81,1% дпр через вищий трансферт прибутку НБУ, кошти від спецконфіскації та більші власні доходи бюджетних установ. У січні-вересні видатки Зведеного бюджету зростали повільніше за доходи (на 25,7% дпр). В результаті бюджетний баланс був доданім у сумі 41,7 млрд грн у перші три квартали роки.

Водночас після 5 місяців профіциту бюджетний баланс став дефіцитним у вересні – дефіцит становив 27 млрд грн. Дефіцит, найімовірніше, залишиться високим в останньому кварталі року, що є традиційним в Україні. Щороку капітальні видатки фінансують переважно в останні місяці року, що обмежує їх ефективність.

Соціальна політика: Уряд збільшив фінансування житлово-комунальних субсидій

У вересні 6,2 млн домогосподарств (41,6% сукупної чисельності домогосподарств) отримували житлово-комунальні субсидії (ЖКС). Для порівняння, минулого року 35,9% домогосподарств отримували ЖКС. 37,6% домогосподарств, які отримували субсидії, складались лише з одного члена (ймовірно, одинокі пенсіонери), тоді як 34,1% мали три і більше членів родини (тобто сім'ї з дітьми). У листопаді уряд почав виплату грошових компенсацій домогосподарствам, які отримують ЖКС, але у минулому опалювальному сезоні використали менше газу та електроенергії, ніж визначено соціальною нормою споживання. В цілому, 1,7 млн домогосподарств повинні отримати виплати.

Уряд раніше недооцінив кошти, які потрібні для фінансування опалювального сезону (2016/2017 та 2017/2018). Тому 9го листопада депутати погодились підвищити фінансування ЖКС на 7,6 млрд грн до 68,8 млрд грн. Водночас цієї суми може бути недостатньо і уряд може знову стикнутись із браком коштів в кінці року.

У проекті Державного бюджету на 2018 рік уряд планує знизити видатки на ЖКС до 55,0 млрд грн. Офіційне обґрунтування такого кроку полягає в очікуваному скороченні кількості

домогосподарств, які отримують ЖКС. Зокрема право на отримання субсидій в новому опалювальному сезоні буде оцінено на основі заробітних плат у першому півріччі 2017 року.

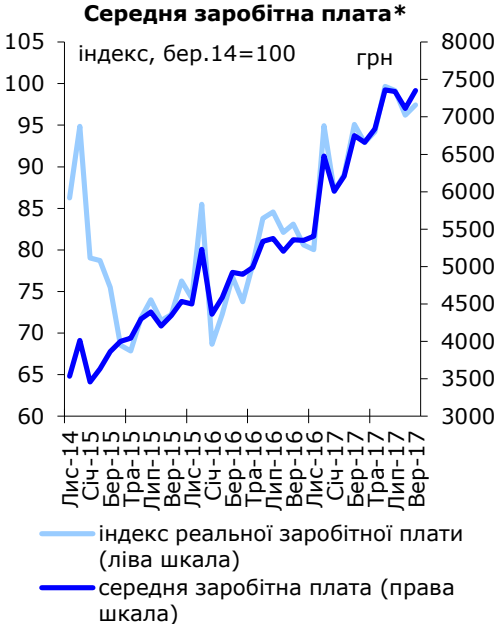
Ринок праці: Суттєве зростання заробітної плати

У вересні приріст середньої заробітної плати залишився на рівні 37% дпр в номінальному виразі та приблизно 17% дпр в реальному виразі. Не відбулось змін у темпах зростання заробітних плат за видами економічної діяльності. Бюджетні сектори та державне управління збільшили заробітні плати найбільше, що пояснено низькою базою, підвищенням мінімальної заробітної плати та перегляду тарифних ставок.

Приріст заробітної плати в промисловості залишилось нижчим за середній по економіці (29% дпр). Водночас темпи зростання заробітної плати в хімічній промисловості пришвидшилось до 38,3% дпр через відновлення роботи кількома підприємствами. Вищий попит також дозволив виробникам електричного оснащення та машин підвищити заробітні плати понад середній показник.

Як і очікували, підвищення мінімальної заробітної плати допомогло знизити диференціацію заробітних плат між регіонами.

Середня заробітна плата*

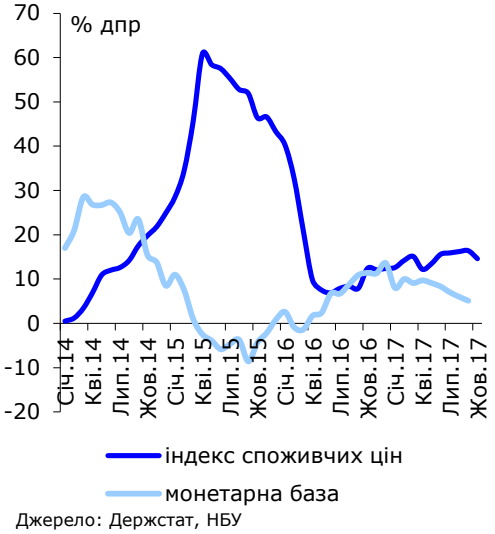
*не враховуючи АР Крим
Джерело: Держстат

Монетарна політика: Інфляція сповільнилась до 14,6% дпр у жовтні

Споживча інфляція сповільнилась до 14,6% дпр у жовтні, що відображало високу статистичну базу. Темпи зростання цін на харчові продукти дещо сповільнились у річному вимірі, але індекс цін на харчі все ж зріс на 18% дпр. Зростання цін на продовольство може надалі сповільнитись у наступні місяці, оскільки індекс міжнародних цін на харчі ФАО зріс лише на 2,5% дпр в жовтні. Індекс цін на комунальні послуги зріс на 15% дпр, що менше, ніж у попередні місяці. Зростання цін на нафту Брент до 60 доларів США за барель призвело до підвищення цін на бензин на 16% дпр. Базова інфляція зросла до 8,1% дпр у жовтні внаслідок зростання витрат на оплату праці та поступове зростання внутрішнього попиту.

Під час засідання по монетарній політиці 26 жовтня НБУ підвищив облікову ставку до 13,5% річних. НБУ визнав підвищення інфляційного тиску через зростання соціальних виплат та підвищення інфляційних очікувань і переглянув прогнози інфляції на 2017 і 2018 рік. НБУ вирішив, що повернення інфляції до цільового діапазону у 2018 році буде складним без проведення жорсткішої монетарної політики. Оновлені прогнози інфляції від НБУ видаються оптимістичними, але підвищення облікової ставки було необхідним для утримання інфляції в межах 10% у 2010 році.

Динаміка ІСЦ та монетарної бази

Джерело: Держстат, НБУ

Обмінний курс: Гривня дещо ослабла в жовтні

Обмінний курс гривні до долара США дещо ослаб у жовтні і наблизився до 27 грн за дол. США. Він відреагував на сильний імпортний попит та посилення очікувань щодо знецінення гривні. Покупки готівкової іноземної валюти від банків вперше за три роки перевищили продаж банкам. Це частково компенсувалось зростанням експортної виручки та продажем валюти НБУ. НБУ витратив 147 млн дол. США у чистому вигляді на зменшення коливань обмінного курсу. Міжнародні резерви ледь підвищились до 18,7 млрд дол. США, оскільки чисті надходження уряду від операцій з валютою перевищили продаж валюти НБУ.

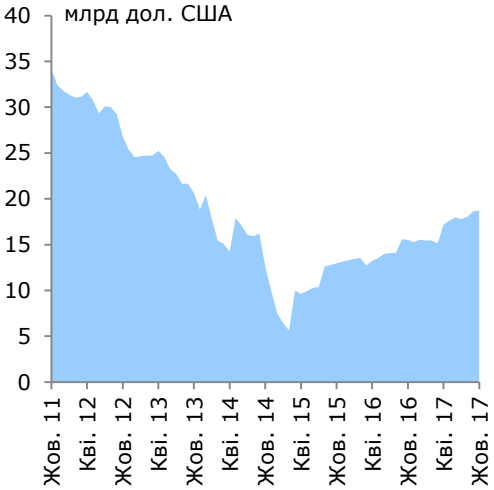
Державний борг: Державний борг збільшився у січні-вересні 2017 року

Борг. За даними Міністерства фінансів, у січні-вересні 2017 року державний борг зріс на 8,5% в еквіваленті дол. США (до 77,0 млрд дол. США) або на 5,9% у гривневому еквіваленті (до 2043 млрд грн). Внутрішній борг збільшився на 4,4% у гривневому еквіваленті, здебільшого, за рахунок подальшої рекапіталізації ПриватБанку, Ощадбанку та Укрексімбанку.

Зовнішній борг зріс на 9,4% в еквіваленті дол. США передусім через отримання четвертого траншу МВФ в рамках програми розширеного фінансування EFF на суму 1,0 млрд дол. США, а також макрофінансової допомоги ЄС на суму 600 млн євро. Також у вересні уряд розмістив на міжнародному ринку капіталів 15-річні Єврооблігації на суму 3 млрд дол. США. Частка боргу, номінованого в іноземній валюті, практично не змінилася - 69,5% від загального обсягу державного боргу. Отже, боргова стійкість державних фінансів викликає занепокоєння, особливо зважаючи на те, що щорічне погашення та обслуговування державного боргу, номінованого в іноземній валюті, та квазі-державного боргу становитиме близько 8 млрд дол. США у 2018-2019 роках.

Внутрішній борг. У жовтні внутрішні запозичення зменшилися. Лише три з п'яти запланованих аукціонів виявилися успішними через низький попит. Міністерство фінансів розмістило облігації внутрішньої державної позики на суму 1,6 млрд грн (з доходністю 14,93% річних). Крім того, Уряд випустив дворічні ОВДП, номіновані в дол. США, на суму 170,3 млн дол. США (з доходністю 5,4% річних).

Міжнародні резерви НБУ

Джерело: НБУ

Таблиці

Економічні Тенденції		I 15	II 15	III 15	IV 15	I 16	II 16	III 16	IV 16	I 17	II 17	III 17	Лис.	Грд.	Січ.	Лют.	Бер.	Квіт.	Тра.	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-20,5	-20,0	-16,1	-13,0	4,5	2,6	2,5	2,8	-0,7	-0,4	-0,3	2,6	2,8	5,6	0,4	-0,7	-2,0	-1,3	-0,4	-0,3	-0,4	-0,3	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	-29,7	-26,2	-20,9	-12,3	8,3	13,0	17,3	17,4	19,4	24,6	23,8	17,2	17,4	35,0	21,0	19,4	17,8	20,8	24,6	24,2	25,4	23,8	...
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-4,7	-9,3	-5,3	-4,8	-1,7	-0,3	0,9	6,1	-0,8	-2,1	-0,7	2,9	6,1	-2,4	-1,7	-0,8	-0,3	-0,9	-2,1	-2,0	0,4	-0,7	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	-23,9	-24,6	-22,3	-20,7	1,6	2,3	3,3	4,0	3,1	7,3	8,8	3,7	4,0	3,1	0,5	3,1	5,8	7,1	7,3	8,0	8,7	8,8	...
Середня заробітна плата	грн.	3650	4113	4313	4753	4622	5072	5311	5744	6323	6953	7268	5406	6475	6008	6209	6752	6659	6840	7360	7339	7114	7351	...
ІСЦ	% дпр	45,8	57,5	51,9	43,3	20,9	6,9	7,9	12,4	15,1	15,6	16,4	12,1	12,4	12,6	14,2	15,1	12,2	13,5	15,6	15,9	16,2	16,4	14,6
ІВЦ	% дпр	51,7	37,9	32,5	25,4	10,5	15,7	19,6	35,7	38,3	26,3	22,4	32,0	35,7	36,8	38,9	38,3	35,6	27,1	26,3	23,3	23,6	22,4	18,8
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-31,4	-32,2	-29,8	-27,0	-16,4	-10,1	-8,0	-4,0	29,3	21,1	18,9	-5,1	-4,0	42,0	28,6	29,3	23,4	22,8	21,1	19,6	19,1	18,9	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	-33,1	-34,2	-31,8	-29,3	-10,9	-4,0	0,6	4,4	18,2	20,3	17,7	2,1	4,4	20,0	15,0	18,2	16,5	19,7	20,3	19,7	18,1	17,7	...
Баланс торгівлі (кум.) *	млрд. дол. США	-0,6	-1,1	-1,2	-1,6	-2,3	-1,9	-4,1	-5,8	-0,9	-2,3	-4,3	-5,0	-5,8	0,0	-0,5	-0,9	-1,1	-1,6	-2,3	-3,2	-3,6	-4,3	...
Поточний рахунок (кум.)	млрд. дол. США	-0,4	-0,1	0,1	-0,2	-1,5	-0,9	-2,8	-3,8	-0,8	-1,6	-3,0	-3,3	-3,8	0,1	-0,2	-0,8	-0,9	-1,0	-1,6	-2,2	-2,1	-3,0	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	10,0	10,3	12,8	13,3	12,7	14,0	15,6	15,5	15,1	18,0	18,6	15,3	15,5	15,4	15,5	15,1	17,2	17,6	18,0	17,8	18,0	18,6	18,7
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	0,9	-5,9	-8,6	0,8	-1,4	1,7	10,6	13,6	9,1	8,3	5,1	11,3	13,6	8,0	10,0	9,1	9,7	9,1	8,3	7,0	6,0	5,1	...
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	19,9	23,1	21,1	20,7	20,0	20,9	17,3	14,7	15,8	14,7	14,9	13,7	16,1	15,9	15,5	15,8	15,3	15,2	14,7	14,0	14,3	14,9	...
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	21,23	21,56	21,74	22,90	25,69	25,23	17,27	25,90	27,09	26,44	25,93	25,71	26,27	27,22	27,05	26,99	26,82	26,40	26,09	25,95	25,65	26,18	26,67
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	21,18	21,62	21,69	22,33	25,68	25,26	25,40	25,67	27,06	26,46	25,91	25,70	25,55	27,15	27,03	27,00	26,86	26,42	26,11	25,97	25,64	26,11	26,65
Обмінний курс, середній	євро	23,70	23,93	24,69	24,91	28,34	28,55	25,58	28,18	28,81	29,06	30,38	27,78	28,29	28,80	28,81	28,82	28,77	29,16	29,26	29,84	30,23	31,08	31,38

Джерела: Держкомстат, НБУ, ICAP, власні розрахунки,
* Дані наведені щодо експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014[К]	2015[К]	2016[СР]
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1079,3	1300,0	1404,7	1465,2	1586,9	1988,5	2383,2
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,0	163,1	175,8	183,3	133,7	91,0	93,3
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,5	0,2	0,0	-6,6	-9,8	2,3
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	7,1	-5,0	-20,6	12,2	8,0	-0,7	-4,3	-10,1	-13,0	2,8
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,4	20,2	-3,9	13,6	2,2	-4,8	6,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6	-0,3	12,1	48,7	13,9
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2	0,5	24,9	43,3	12,4
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7	-0,1	17,1	36,0	20,5
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3	1,7	31,8	25,4	35,7
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,4	27,0	34,3	-36,9	26,0	27,5	3,4	-5,5	-19,9	-27,0	-4,0
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,6	35,2	39,3	-44,2	28,8	34,8	7,5	-3,5	-28,1	-29,3	4,4
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,8	-1,7	-3,0	-10,2	-14,3	-16,5	-4,6	-0,2	-3,8
Поточний рахунок	% ВВП	4,8	3,7	7,3	5,8	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,1	-1,5	-2,2	-6,3	-8,2	-9,0	-3,4	-0,2	-4,1
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	7,5	5,7	9,2	9,9	4,7	5,8	7,0	7,2	4,1	0,3	3,0	3,3
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4	20,4	7,5	13,3	15,5
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6	-4,4	-4,6	-1,6	-3,1
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	40,0	36,0	37,5	39,9	69,4	79,1	81,0
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,1	20,5	38,5	52,4	52,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4	20,3	8,5	0,8	13,6
Обмінний курс, середній	дол. США	5,44	5,37	5,33	5,33	5,32	5,12	5,05	5,05	5,27	7,79	7,94	7,97	7,99	7,99	11,87	21,84	25,55
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31	5,05	5,05	5,05	7,70	7,98	7,96	7,99	7,99	7,99	15,77	24,00	27,19
Обмінний курс, середній	євро	5,03	4,81	5,03	6,02	6,61	6,39	6,34	6,92	7,71	10,87	10,53	11,09	10,27	10,61	15,72	24,23	28,29
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22	5,97	6,65	7,42	10,86	11,68	10,57	0,00	0,00	11,04	19,26	26,22	28,42

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію
[К] дані не включають окуповану територію АР Крим
Р - попередні дані

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		I 13	II 13	III 13	IV 13	I 14[к]	II 14[к]	III 14[к]	IV 14[к]	I 15[к]	II 15[к]	III 15[к]	IV 15[к]	I 16[к]	II 16[к]	III 16[к]	IV 16[к]	I 17[к]	II 17[к]
ВВП	млрд. грн.	303,8	354,8	398,0	408,6	316,9	382,4	440,5	447,1	376,0	456,7	567,0	588,8	455,6	535,3	669,2	723,1	583,9	657,0
реальний ВВП	% дпр	-1,3	-1,2	-1,1	3,4	-1,0	-4,3	-5,3	-14,4	-16,0	-14,5	-7,0	-2,4	0,1	1,5	2,3	4,8	2,5	2,3
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	5,9	8,7	6,8	6,3	3,3	-7,8	-13,9	-12,2	-21,0	-27,8	-20,0	-14,6	-2,2	4,0	4,7	0,9	2,8	6,9
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	2,0	-0,9	-1,5	-2,9	-5,9	5,2	0,1	4,5	0,9	-5,6	-0,8	11,1	2,7	-1,5	2,0	-2,2	4,2	-7,8
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	6,1	-18,1	-8,9	-8,7	-19,9	-19,3	-28,0	-26,5	-23,8	-14,2	-5,0	1,5	4,5	17,8	23,9	27,1	20,1	23,7
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-7,4	-13,5	-6,8	-4,5	-5,1	-2,3	-16,8	-31,1	-21,9	-18,0	-6,8	-3,5	-4,1	-7,2	-3,7	9,7	-0,4	-2,1
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	1,3	-15,7	1,7	-0,6	-11,8	-10,9	-32,3	-29,6	-18,1	-28,1	-13,0	-11,9	-3,6	-0,1	16,1	19,6	2,9	4,6
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	5,7	21,7	-2,8	36,5	5,7	-9,1	25,6	-20,6	-4,7	-11,6	-3,8	-2,5	-1,5	0,6	1,1	18,4	-0,7	-2,9
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-9,3	-9,9	-10,6	-9,8	-3,2	-5,4	-12,7	-13,2	-25,2	-22,5	-9,2	-2,3	8,0	4,0	0,2	2,7	11,7	4,2
Будівництво (реальна)*	% дпр	-16,1	-19,4	-8,0	-4,4	4,7	-14,0	-26,3	-30,8	-36,6	-30,6	-15,6	6,0	9,8	17,2	20,2	15,6	21,3	28,8
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	0,2	-1,2	0,9	0,9	-3,0	-7,2	-18,4	-26,6	-26,5	-19,9	-14,2	2,6	3,6	6,7	3,7	1,9	3,1	3,8
Транспорт (реальна)*	% дпр	-1,7	-0,8	1,3	2,7	-7,8	-10,9	-10,1	-11,0	-10,5	-2,4	0,3	2,2	6,2	2,5	0,7	3,2	4,7	4,1
Платіжний баланс																			
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-3,2	-2,3	-6,0	-5,0	-1,3	-0,8	-1,2	-1,4	-0,4	0,3	0,2	-0,3	-1,5	0,5	-1,9	-1,0	-0,8	-0,4
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-8,4	-5,1	-12,1	-9,8	-3,5	-2,5	-3,3	-6,7	-2,4	1,5	0,9	-1,2	-8,4	2,6	-7,1	-3,4	-3,7	-1,6
Баланс товарів	млн. дол. США	-4635	-3677	-7881	-5935	-2195	-1185	-1412	-2336	-1147	-496	-689	-1123	-1941	-685	-2147	-2235	-1296	-1825
Баланс послуг	млн. дол. США	1349	1504	2575	1066	937	443	456	686	604	418	309	420	286	308	108	507	423	622
Поточні трансферти	млн. дол. США	533	589	480	547	241	494	306	500	558	715	644	711	…	0	0	0	0	0
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1082	496	1510	991	-665	-319	725	558	397	907	890	818	1366	760	999	143	469	1030
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	713	568	655	-756	-241	-49	-84	-17	141	10	13	13	11	0	0	0	0	0
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	24,7	23,2	21,6	20,4	15,1	17,1	16,4	7,5	10,0	10,3	12,8	13,3	12,7	14,0	15,6	15,5	15,1	18,0
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	8,11	8,14	8,15	8,21	9,14	11,71	12,58	13,56	21,23	21,26	21,74	22,90	25,69	25,23	17,27	25,90	27,09	26,44
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,99	7,99	7,99	7,99	8,86	12,71	12,58	21,18	21,33	21,23	21,69	22,33	25,68	25,26	25,40	25,67	27,06	26,46
Бюджет																			
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	35,2	29,4	28,9	28,6	35,4	29,4	24,7	27,4	37,3	34,7	29,8	31,3	35,9	32,9	27,8	35,6	37,8	75,5
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	5,3	5,1	4,6	4,8	5,1	4,7	4,2	5,0	5,5	5,3	4,5	5,1	6,3	6,3	5,4	5,6	6,7	12,9
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	6,1	3,4	3,0	3,0	4,9	2,5	1,9	1,5	4,4	1,7	1,2	1,3	3,5	2,1	1,9	2,8	2,5	5,3
Податок на додану вартість	% від ВВП	9,7	9,0	8,1	8,4	8,7	9,5	6,8	10,1	11,4	9,1	8,0	8,2	11,7	11,4	8,1	9,3	13,7	22,5
Акцизні збори	% від ВВП	3,1	2,6	2,3	2,2	2,5	3,0	3,0	2,8	3,3	3,4	3,0	3,1	4,1	5,1	4,1	3,9	4,4	8,3
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	36,9	35,8	30,1	35,9	35,2	34,7	27,2	35,5	33,5	34,9	26,1	41,9	35,1	35,6	30,8	38,6	37,1	67,6
Поточні видатки	% від ВВП	35,6	33,9	28,2	33,2	34,8	33,7	25,8	33,6	31,8	33,6	24,0	38,0	34,2	33,9	27,9	33,0	36,2	64,6
Капітальні видатки	% від ВВП	1,3	1,9	1,9	2,8	0,5	1,0	1,4	1,9	1,7	1,3	2,1	3,9	0,9	1,7	2,9	5,6	0,9	3,0
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-1,9	-6,3	-1,5	-7,3	0,1	-5,3	-2,8	-8,8	3,7	0,4	-3,6	10,8	0,8	-2,8	-3,0	-3,2	0,7	7,9
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Банківський сектор																			
Грошовий агрегат М0	% дпр	9,7	9,8	12,3	17,0	19,2	31,9	28,8	19,0	6,0	-1,3	-6,2	-0,1	-5,3	0,3	8,0	11,2	7,8	7,2
Грошовий агрегат М2	% дпр	16,0	17,9	19,2	17,5	17,7	13,4	14,2	5,4	9,0	3,1	5,6	4,0	-1,7	6,3	12,6	10,9	6,7	6,5
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	19,1	26,5	33,4	38,0	7,9	-2,3	-12,3	-22,1	-19,1	-17,7	-16,6	-1,0	4,3	9,4	15,1	5,4	10,5	12,8
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	17,0	14,7	8,4	0,9	19,8	10,2	5,5	18,0	25,4	11,6	3,7	-2,4	-16,1	-2,7	12,1	10,9	-1,5	1,4
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	8,6	7,4	10,2	16,9	12,3	4,9	-0,8	-9,1	-11,0	-11,8	-15,8	-20,8	-16,6	-13,3	-1,5	16,4	17,1	21,3
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	-4,4	-0,4	0,8	2,8	36,4	38,5	49,1	53,5	58,4	29,2	18,7	15,9	-15,0	-2,0	2,0	-9,9	-21,4	-18,3
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	-5,6	-2,7	-0,5	2,9	26,3	24,4	24,6	21,7	17,9	3,1	-5,7	-10,5	-18,1	-10,3	-1,1	19,2	14,8	18,7
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	55,9	55,7	55,1	53,2	58,5	59,1	59,8	59,5	58,5	57,6	60,7	55,4	55,6	55,8	55,9	64,9	67,2	66,8
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	16,2	15,3	15,3	16,5	18,4	17,5	16,4	16,6	19,9	23,1	21,1	20,7	20,0	20,9	17,3	14,7	15,7	15,1
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	9,4	9,7	9,6	8,8	8,7	9,4	9,2	8,8	8,2	9,3	9,2	9,1	8,9	9,1	8,3	8,5	8,0	8,0

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості
[к] Дані не включають Крим, у 2015 році - не включають частину зони АТО, попередні оцінки платіжного балансу (НБУ), Нац.рахунки відповідно до SNA 2008 та КВЕД-2012, знецінення гривні вплинуло на дані банківської системи

Контакти:

Інститут Економічних Досліджень
та Політичних Консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01030 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

Голова Правління

Ігор Бураковський
burakovsky@ier.kiev.ua

Виконавчий директор

Оксана Кузяків
kuziakiv@ier.kiev.ua

Директор з наукової роботи

Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Центр економічних досліджень

Олександра Бетлій
betliy@ier.kiev.ua

Віталій Кравчук
Kravchyk@ier.kiev.ua

Ірина Коссе
kosse@ier.kiev.ua

Катерина Фурманець
furmanets@ier.kiev.ua

Ольга Красовська
krasovska@ier.kiev.ua

Анна Харченко
kharchenko@ier.kiev.ua

Євген Ангел
anhel@ier.kiev.ua

Олександр Крініцин
krinitsyn@ier.kiev.ua

Андрій Бутін
butin@ier.kiev.ua

Центр досліджень сучасного суспільства

Ірина Федець
fedets@ier.kiev.ua

Наталія Фреїк
freik@ier.kiev.ua

Вікторія Беспалько
bespalko@ier.kiev.ua

Німецько-український агрополітичний діалог

Марія Ярошко
Yaroshko@apd-ukraine.de

Анастасія Пилаєва
pylaieva@apd-ukraine.de

Марія Богонос
bogonos@apd-ukraine.de

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, підготовлений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.